

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 27. novembar 2020. godine
Ref. br.: RK 1644/20

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI73/20

Podnosilac

Esat Bajrami

**Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Pml. br. 117/2020
od 24. aprila 2020. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Esat Bajrami, koga zastupa Korab Bokshi, advokat iz Đakovice (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Vrhovnog suda Kosovo [Pml. br. 117/2020] od 24. aprila 2020. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude, kojom se navodi da su povređena prava podnosioca zahteva zagarrantovana članovima 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 5. Evropske konvencije o zaštiti osnovnih ljudskih prava i sloboda (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 5. maja 2020. godine, podnosilac zahteva je putem pošte podneo zahtev Sudu.
6. Dana 19. maja 2020. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Radomira Labana za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Bekim Sejdiu (predsedavajući), Remzije Istrefi Peci i Nexhmi Rexhepi (članovi).
7. Dana 1. juna 2020. godine, Sud je obavestio zakonskog zastupnika podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njega da podnese punomoćje za zastupanje Sudu, kao i dodatna dokumenta i informacije koje se odnose na zahtev.
8. Dana 5. juna 2020. godine, podnosilac zahteva je podneo samo popunjen formular i ponovo nije podneo punomoćje za zastupanje.
9. Dana 21. jula 2020. godine, Sud je tražio od zakonskog zastupnika podnosioca zahteva da podnese punomoćje za zastupanje Sudu.
10. Dana 28. jula 2020. godine, zakonski zastupnik podnosioca zahteva je podneo zahtev u kome je tražio dodatno vreme kako bi dostavio dokumenta Sudu, obrazlažući da se podnosilac zahteva nalazi u zatvoru i da su posete u zatvoru u ovom momentu zabranjene, zbog pandemije izazvane virusom Covid-19.
11. Dana 17. avgusta 2020 godine, Sud je usvojio zahtev advokata i omogućio mu dodatni rok od 15 dana za dostavljanje traženih dokumenata.
12. Dana 23. septembra 2020. godine, zastupnik podnosioca zahteva je doneo odgovarajuće punomoćje za zastupanje Suda.

13. Dana 25. septembra 2020. godine, kopija zahteva je dostavljena Vrhovnom sudu Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud).
14. Dana 5. novembra 2020. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

15. Dana 26. juna 2018. godine, Osnovno tužilaštvo u Đakovici- Departman za teška krivična dela je podiglo optužnicu [PP/I. br. 99/2017], protiv podnosioca zahteva zbog osnovane sumnje da je izvršio dva krivična dela i to ; 1) krivično delo ubistvo iz člana 178. [Ubistvo] i 2) krivičnog dela neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja iz stava 1 člana 374. [Neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja] iz Krivičnog zakonika Republike Kosovo br. 04/L-082 (u daljem tekstu: KZRK)
16. Dana 30. januara 2020. godine, Osnovni sud u Đakovici, Departman za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovni sud), je rešenjem [PKR. br. 51/2019] nastavio sudski pritvor podnosiocu zahteva u skladu sa tačkama 1.2.1 i 1.2.2 pod-stav 1.2, 1.1 stava 1 člana 187. [Nalazi potrebni za sudski pritvor] Zakonika o krivičnom postupku Republike Kosovo br. 04/L-123 (u daljem tekstu: Zakonik o krivičnom postupku) u vremenskom trajanju od 2 (dva) meseca, koji je trajao do 3. aprila 2020. godine. Glavni pretres u ovoj krivičnoj stvari je zakazan za 18. mart 2020. godine, međutim, isti je odložen zbog smanjenja svih aktivnosti u okviru sudova na Kosovu, zbog pandemije sa Covid-19, tako da će se glavni pretres zakazati prvom prilikom nakon ukidanja gore navedenih mera.
17. Obrazloženje Osnovnog suda u vezi sa nastavljanjem sudskog pritvora je bilo sledeći:

“Prema oceni predsednika Sudskog veća, još uvek postoje zakonski uslovi za nastavak pritvora, iz člana 187. stav 1, podstav 1.1 i 1.2, tačka 1.2.1 ZKP-a, jer su radnje optuženog Esata Bajramija teške prirode, uzimajući kao osnov teret krivičnih dela kojima se tereti, kao i visinu kazne koja se predviđa za ova krivična dela ako optuženi bude proglašen krivim, tako da postoje realni razlozi za verovanje da bi njegovim boravkom na slobodi isti mogao da se sakrije ili da se da u bekstvo, s ciljem izbegavanja krivičnog dela, a to lako može učiniti u različitim oblicima, tako da može biti nepristupačan za organe gonjenja, čime bi se onemogućilo redovno i uspešno odvijanje ovog krivičnog postupka.

Takođe, prema oceni predsednika sudskog veća, još uvek postoje zakonski uslovi za nastavak pritvora, iz člana 187, stav 1, podstav 1.1 i 1.2, tačka 1.2.2 ZKP-a, zbog činjenice jer postoje razlozi za verovanje da bi boravkom optuženog na slobodi, isti bi ometao tok krivičnog postupka, utičući na svedoke koji su predloženi da budu saslušani tokom sudskog pretresa, stoga, sud je na osnovu toga ocenio da je nastavak pritvora neophodan.

Predsednik sudskog veća je razmotrio i ocenio i ostale alternativne mere, u smislu člana 173 ZKP-a, međutim, imajući u vidu gore izneto, ocenio je da su iste nedovoljne u ovoj fazi postupka, za uspešno i efektivno sprovođenje krivičnog postupka, uzimaju u obzir gore navedeno”.

18. Dana 31. marta 2020. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu na rešenje [PKR. br. 51/2019], zato što su ovim rešenjem povređena bitna proceduralna prava žalioaca koja su propisana u stavu 1 pod-stavima 1.1 1.2 i 1.3 člana 415. [Osnovi izjavljivanja žalbe na rešenje] Zakonika o krivičnom postupku, sa predlogom da Apelacioni sud poništi ožalbeno rešenje i da se podnosiocu zahteva odmah prekine mera sudskog pritvora.
19. Dana 3. aprila 2020. godine, Apelaciono tužilaštvo u Prištini je, dopisom [PAR/I. br. 357/20], predložilo da se žalba podnosioca zahteva odbije, kao neosnovana, i ožalbeno rešenje potvrdi.
20. Dana 6. aprila 2020. godine, Apelacioni sud Kosova je, rešenjem [PN. br. 392/2020], odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio rešenje [PKR. br. 51/2019] od 30. januara 2020. godine Osnovnog suda. U ovom rešenju, Apelacioni sud je obrazložio:

“Apelacioni sud Kosova ocenjuje da je prvostepeni sud pravilno postupio povodom produženja mere pritvora, u skladu sa članom 187. stav 1, podstav 1.1 i 1.2, tačka 1.2.1 ZKPK-a, nad optuženim Esatom Bajramijem, jer su radnje optuženog Esata Bajramija teške prirode, uzimajući kao osnov teret krivičnih dela kojima se tereti, kao i visinu kazne koja se predviđa za ova krivična dela ako optuženi bude proglašen krivim, tako da postoje realni razlozi za verovanje da bi njegovim boravkom na slobodi isti mogao da se sakrije ili da se da u bekstvo, s ciljem izbegavanja krivičnog dela, a to lako može učiniti u različitim oblicima, tako da bi bio nepristupačan za organe gonjenja, čime bi se onemogućilo redovno i uspešno odvijanje ovog krivičnog postupka. Zbog toga, nastavak mere pritvora nad optuženim je neophodan, u cilju osiguranja njegovog prisustva u krivičnom postupku i u cilju normalnog razvoja krivičnog postupka“.

21. Dana 17. aprila 2020. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti na rešenje [PN. br. 392/2020] od 6. aprila 2020. godine Apelacionog suda, navodeći (i) povredu krivičnog zakona; (ii) bitne povrede odredaba krivičnog postupka, i (iii) povredu odredaba krivičnog postupka, koje su uticale na zakonitost pobijenih odluka. Pored toga, podnosilac zahteva je tražio od Vrhovnog suda da preinači rešenja Osnovnog suda i Apelacionog suda, da prekine meru sudskog pritvora i izrekne neku drugu alternativnu meru, odnosno, kućni pritvora ili javljanje u policijsku stanicu.
22. Dana 24. aprila 2020. godine, Vrhovni sud Kosova je (u daljem tekstu: Vrhovni sude) presudom [Pml. br. 117/2020], odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca zahteva, koji je podnet protiv gore navedenih rešenja Osnovnog suda i Apelacionog suda.

“[...] ovaj Sud ocenjuje da je pravilno utvrđeno od prvostepenog i drugostepenog suda, da postoji pravni osnov za nastavak mere pritvora i u skladu sa članom 193, stav 2, u vezi sa članom 187. stav 1, podstav 1.1 i 1.2, tačka 1.2.2 ZKPK-a, jer ako bi se okrivljeni nalazio na slobodi, postoji rizik uništenja, prikrivanja ili izmene dokaza o krivičnom delu, utičući na svedoke koji su predloženi da budu saslušani tokom Sudskog pretresa, u cilju koordinisanja njihovih izjava u korist odbrane. Stoga, te okolnosti opravdavaju strah da bi puštanjem okrivljenog na slobodu moglo doći do sprečavanja normalnog toka krivičnog postupka”.

Navodi podnosioca

23. U svom zahtevu, podnosilac izričito osporava odluke redovnih sudova u vezi sa nastavljanjem njegovog sudskog pritvora, odnosno rešenje Osnovnog suda u Đakovci [PKR. br. 51/19] od 30. marta 2020. godine, rešenje Apelacionog suda [PN1. br. 392/2020] od 6. aprila 2020. godine i presudu Vrhovnog suda [Pml. br. 117/2020] od 24. aprila 2020. godine.
24. U tom smislu, podnosilac zahteva navodi da je osporenim odlukama povređeno njegovo pravo zagaranovano članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava i članom 5. [Pravo na slobodu i sigurnost] i 6. [Pravo na pravično sušenje] EKLJP-a.
25. Podnosilac zahteva ističe da je Ustavni sud postavio standard u vezi sa pitanjem nastavljanja sudskog pritvora, koji je određen u slučaju KI10/18 - *Fahri Deçani*. Podnosilac zahteva ističe da ta odluka treba da bude obavezujuća za redovno pravosuđe, pošto su sada određeni uslovi za nastavljanje mere sudskog pritvora, koja ne može dugo da traje za iste razloge.
26. Pored toga, podnosilac zahteva navodi da je presuda [Pml. br. 117/2020] od 24. aprila 2020. godine Vrhovnog suda zahvaćena povredama prava zagaranovanih Ustavom, jer uopšte nisu utvrđeni konkretni razlozi za okrivljenog o tome zašto postoje zakonski uslovi za nastavak sudskog pritvora, da se okrivljeni nalazi u sudskom pritvoru duže od dve godine, da Vrhovni sud nije ispoštovao uslove za nastavak sudskog pritvora koje je odredio Ustavni sud u slučaju *Fahri Deçani*, kada su pobijene odluke bile zahvaćene ustavnim povredama koje su zagaranovane Ustavom za pravičan postupak utvrđen u članu 6. EKLJP-a i članu 31. Ustava, kao i u članu 5. EKLJP-a u vezi sa članom 29. Ustava.
27. Podnosilac zahteva na kraju ističe da su odluke redovnih sudova u suprotnosti sa načelima i standardima u vezi sa obrazloženom sudskom odlukom. Što se tiče ove stvari, podnosilac zahteva citira odluke Ustavnog suda, gde ističe da je Ustavni sud Republike Kosovo jasno odredio da „U načelu, sudska praksa ESLJP-a i sudska praksa Suda naglašavaju da pravo na pravično suđenje uključuje pravo na obrazloženu odluku i da sudovi moraju „dovoljno jasno da navedu razloge na kojima su zasnovali njihovu odluku”.
28. Na osnovu toga, podnosilac zahteva traži od Suda da presudom (i) proglasi zahtev prihvatljivim; (ii) DA UTVRDI većinom da presuda Vrhovnog suda Kosova [Pml. br. 117/2020] od 24. aprila 2020. godine nije u skladu sa članom

29. [Pravo na slobodu i sigurnost], stav 1, tačka (2) Ustava u vezi sa članom 5. (Pravo na slobodu i sigurnost), stav 3 EKLJP-a.

Relevantne zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 29 [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava:

“1. Svakome se garantuje pravo na slobodu i sigurnost. Niko ne može biti lišen slobode izuzev zakonom predviđenih slučajeva i na osnovu odluke nadležnog suda, i to:

[...]

(2) zbog opravdane sumnje da je lice izvršilo krivično delo, samo onda kada se lišavanje slobode smatra neophodnim za sprečavanje vršenja krivičnog dela i samo na veoma kratak period pre suđenja, na zakonom propisan način.

[...]

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

3. Suđenje je javno, osim u slučajevima kada sud, iz posebnih razloga, smatra da je isključivanje štampe ili javnosti, u korist pravde, ako bi njihovo prisustvo moglo naškoditi javnom redu ili nacionalnoj sigurnosti, interesima maloletnika, ili zaštiti privatnog života stranaka u postupku, na zakonom propisan način.

4. Svako ko je optužen za krivično delo ima pravo da ispituje prisutne svedoke i da zahteva obavezno pojavljivanje svedoka, veštaka i ostalih lica, koja mogu razjasniti činjenice.

5. Svako ko je optužen za krivično delo će se smatrati nevinim, sve dok se ne dokaže njegova/njena krivica, u saglasnosti sa zakonom.

6. Besplatna pravna pomoć će se omogućiti svim licima koja za to nemaju dovoljno sredstava, ako je takva pomoć neophodna za obezbeđivanje efikasnog pristupa pravdi.

7. Sudski postupci koji se odnose na maloletnike se regulišu zakonom, poštujući posebne uredbe i procedure za maloletnike.

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 5. (Pravo na slobodu i sigurnost) EKLJP-a

1. *Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne sme biti lišen slobode izuzev u niže navedenim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:*

[...]

c) zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja nadležnoj sudskoj vlasti, kada postoji opravdana sumnja da je ta osoba izvršila krivično delo ili kada postoje valjani razlozi da se osoba spreći da izvrši krivično delo ili da, nakon izvršenja krivičnog dela, pobegne;

[...]

3. *Svako ko je uhapšen ili lišen slobode prema odredbama stava 1(c) ovog člana mora odmah biti izveden pred sudiju ili drugo službeno lice zakonom ovlašteno da vrši sudsku vlast i mora imati pravo na suđenje u razumnom roku ili na puštanje na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se uvetovati garancijama o pojavljivanju na suđenju.*

4. *Svako kome je uskraćena sloboda hapšenjem ili lišavanjem slobode ima pravo uložiti žalbu sudu kako bi sud, u kratkom roku, razmotrio zakonitost lišavanja slobode i ukoliko ono nije bilo zakonito naložio oslobađanje."*

[...]

Član 6. (Pravo na pravično suđenje)

1. *Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloletnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde.*

2. *Svako ko je optužen za krivično delo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.*

3. *Svako ko je optužen za krivično delo ima sledeća minimalna prava:*
a. da odmah, na jeziku koji razume, bude podrobno obavešten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega;

- b. da mu se osiguraju vreme i uveti neophodni za pripremanje odbrane;
- c. da se brani sam ili uz pomoć branioca koga sam izabere ili da, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branioca, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde;
- d. da sam ispituje ili zahteva ispitivanje svedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svedoka optužbe;
- e. da koristi besplatnu pomoć tumača ukoliko ne razume ili ne govori jezik koji se koristi na sudu..

**Zakonik br. 04/L-123 o krivičnom postupku Republike Kosovo
(objavljen u Službenom listu 28. decembra 2012. godine)**

Član 187

Nalazi potrebni za sudski pritvor

1. Sud može da naloži sudski pritvor protiv lica samo ako isključivo nađe da:
 - 1.1. Postoji osnovana sumnja da je to lice počinilo krivično delo;
 - 1.2. Ispunjen je jedan od sledećih uslova:
 - 1.2.1. Lice se krije, njegov odnosno njen identitet ne može da bude utvrđen, ili ako druge okolnosti ukazuju da postoji opasnost da ono pobegne;
 - 1.2.2. Postoje razlozi za verovanje da će ono da uništi, sakrije, promeni ili falsifikuje dokaze krivičnog dela ili ako posebne okolnosti ukazuju da će da ometa tok krivičnog postupka uticanjem na svedoke, na oštećene ili na saučesnike; ili
 - 1.2.3. Ozbiljnost krivičnog dela, ili način ili okolnosti pod kojima je ono izvršeno, njegove odnosno njene lične prilike, ponašanje u prošlosti, okruženje i uslovi u kojima živi, ili neke druge lične okolnosti ukazuju na opasnost da ono ponovi krivično delo, dovrši pokušano krivično delo ili učini krivično delo kojim je pretio da će da ga izvrši; i.
 - 1.3. Druge mere nabrojane u članu 173. ovog zakonika su nedovoljne da obezbede prisustvo tog lica, da spreče ponavljanje krivičnog dela i obezbede uspešno vođenje krivičnog postupka.

[...]

Član 193

Sudski pritvor nakon podizanja optužnice

1. Nakon što je podignuta optužnica, sve do zaključenja glavnog pretresa, sudski pritvor može da bude naređen ili ukinut samo rešenjem sudije pojedinca, predsednika veća ili kada pretresno veće zaseda. Sudija pojedinac ili predsednik veća prvo sasluša mišljenje državnog tužioca, ako je postupak pokrenut na njegov odnosno njen zahtev i mišljenje okrivljenog lica ili branioca. Stranke mogu da ulože žalbu na rešenje. Član 189. stavovi 3. i 4. ovog zakonika primenjuju se uz odgovarajuće prilagođavanje.

2. Po isteku od dva (2) meseca od poslednjeg rešenja o sudskom pritvoru, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća će ispitati, i kada nema

predloga stranaka, da li još uvek postoje razlozi za sudski pritvor i donosi rešenje kojim se sudski pritvor produžava ili ukida. Stranke mogu da ulože žalbu na rešenje. Član 189. stavovi 3. i 4. ovog zakonika primenjuju se shodno.

Prihvatljivost zahteva

29. Sud prvo razmatra da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti, koji su propisani Ustavom, određeni Zakonom i dalje utvrđeni Poslovníkom.
30. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

*“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]*

“7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

31. Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, koji su propisani u Zakonu. S tim u vezi, Sud se prvo poziva na članove 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 47 [Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.”

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.”

Član 48 [Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

Član 49 [Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku... .”

32. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu Vrhovnog

suda Kosova [Pml. br. 117/2020] od 24. aprila 2020. godine, nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva. Podnosilac zahteva je takođe pojasnio prava i slobode za koje navodi da su mu povređena u skladu sa uslovima iz člana 48. Zakona i podneo je zahtev u skladu sa rokom koji je propisan u članu 49. Zakona.

33. Međutim, prilikom ocenjivanja prihvatljivosti zahteva, Sud takođe treba da razmotri da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su propisani u pravilu 39 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika. Pravilo 39 (2) Poslovnika propisuje uslove na osnovu kojih Sud može da razmatra zahtev, uključujući uslov da zahtev ne bude očigledno neosnovan. Pravilo 39 (2) Poslovnika posebno propisuje:

"(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju."

34. S tim u vezi, Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da je presuda [Pml. br. 117/2020] od 24. aprila 2020. godine Vrhovnog suda doneta uz povredu osnovnih prava i sloboda koja su zagantovana u članovima 29. i 31. Ustava, kao i članovima 5. i 6. EKLJP-a.
35. Sud prvo ističe da su prava i standardi koje treba garantovati u slučaju lišenja slobode naširoko tumačeni od strane Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) preko njegove sudske prakse, u skladu sa kojom je Sud na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, obavezan da tumači osnovna prava i slobode zagantovane Ustavom.
36. Stoga, što se tiče navoda o povredi člana 29. Ustava u vezi sa članom 5. EKLJP-a, Sud se poziva na načela i standarde koji su određeni u sudskoj praksi ESLJP-a koji se odnose na određivanje i vremensko trajanje sudskog pritvora.

1. Uslovi za određivanje sudskog pritvora

37. U smislu razmatranja navoda podnosioca zahteva, Sud podseća da kako bi bilo u skladu sa Ustavom i EKLJP-om, hapšenje ili lišavanje slobode mora da se zasniva na jednom od razloga za lišavanje slobode koji je predviđen u članu 29, stav 1, Ustav u vezi sa članom 5. EKLJP-a.
38. Sud podseća na član 29, stav 1, tačka 2, Ustava, koji propisuje:

1. Svakome se garantuje pravo na slobodu i sigurnost. Niko ne može biti lišen slobode izuzev zakonom predviđenih slučajeva i na osnovu odluke nadležnog suda, i to:

(2) zbog opravdane sumnje da je lice izvršilo krivično delo, samo onda kada se lišavanje slobode smatra neophodnim za sprečavanje vršenja krivičnog dela i samo na veoma kratak period pre suđenja, na zakonom propisan način;

[...]."

39. Sud primećuje da se, na osnovu člana 29, stav 1. tačka 2 Ustava i člana 5. 1 (c) EKLJP-a, lišavanje slobode može izreći u slučaju osnovane sumnje da je izvršeno krivično delo i kada se to smatra opravdanim da bi se sprečilo izvršenje drugog krivičnog dela ili bekstvo nakon njegovog izvršenja.
40. Stoga, Sud ističe da, kako bi bilo u skladu sa Ustavom i EKLJP-om, određivanje sudskog pritvora mora biti zasnovano na jednom od osnova za lišavanje slobode koji je propisan u članu 29. Ustava u vezi sa članom 5. stav 1 (c) EKLJP-a.
41. ESLJP je u svojoj sudskoj praksi utvrdio tri osnovna uslova koje treba ispitati kako bi se ocenilo da li je lišavanje slobode zakonito i neproizvoljno (vidi, slučaj ESLJP-a: *Merabishvili protiv Gruzije*, [VV] zahtev br. 72508/13, presuda od 28. novembra 2017. godine, stavovi 183-186).
- I. *Kao prvo*, mora postojati „osnovana sumnja“ da je lice lišeno slobode izvršilo krivično delo (vidi, slučaj ESLJP-a: *Merabishvili protiv Gruzije* [VV], zahtev br. 72508/13, presuda od 28. novembra 2017. godine, stav 184).
 - II. *Drugo*, svrha lišavanja slobode „u načelu treba da bude u funkciji sprovođenja krivičnog postupka“ (vidi, slučajeve Suda: KI10/18, podnosilac zahteva: *Fahri Deçani*, presuda od 21. oktobra 2019. godine, stav 68; KI63/17, podnosilac zahteva: *Lutfi Dervishi*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. novembra 2017. godine, stav 57, vidi, takođe slučaj ESLJP-a: *Ostendorf protiv Nemačke*, br. 15598/08, presuda od 7. marta 2013. godine, stav 68) i da, štaviše, treba da bude proporcionalno, u smislu da mora da bude neophodno, da bi se obezbedilo pojavljivanje pogođene osobe pred nadležnim organima“ (vidi, slučaj Suda: KI63/17, podnosilac zahteva: *Lutfi Dervishi*, gore citiran, stav 57, vidi i gore navedeni slučaj ESLJP-a: *Merabishvili protiv Gruzije*, stav 185).
 - III. *Treće*, lišavanje slobode ili određivanje sudskog pritvora mora biti sprovedeno uz poštovanje postupka koji je utvrđen zakonom (vidi, gore navedeni slučaj ESLJP-a: *Merabishvili protiv Gruzije*, stav 186).

1.1. Primena uslova u vezi sa određivanjem sudskog pritvora u slučaju podnosioca zahteva

42. Primjenjujući glavna načela sudske prakse ESLJP-a, u onoj meri u kojoj su primenjiva u ovom slučaju i kao što je gore razrađeno, Sud će dalje razmotriti da li su Ustav, EKLJP i gore razrađeni uslovi poštovani u slučaju podnosioca zahteva.
43. S tim u vezi, Sud podseća da, kako bi bili u skladu sa Ustavom i EKLJP-om, hapšenje ili sudski pritvor moraju biti zasnovani na jednom od osnova za lišavanje slobode koji su propisani u članu 29. Ustava u vezi sa članom 5. Konvencije; da je hapšenje ili sudski pritvor urađeno sledeći postupak koji je propisan zakonom, ispunjavajući uslov „načelo zakonitosti“ i „zaštita od proizvoljnosti“; i na kraju, u skladu sa sudskom praksom EKLJP-a, krivično delo mora biti krivične prirode, mora postojati svrha hapšenja ili lišavanja slobode i mora postojati „osnovana sumnja“ (vidi: slučaj Suda KI63/17, podnosilac zahteva: *Lutfi Dervishi*, gore citiran, stav 60).

44. Na osnovu gore navedenog, Sud utvrđuje da je sudski pritvor izrečen u skladu sa zakonskim postupkom koji je propisan u Zakoniku o krivičnom postupku, a određen zbog osnovane sumnje da je podnosilac zahteva izvršio dva krivična dela i to: krivično delo ubistvo i krivično delo neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja. Na osnovu onoga što je gore navedeno, Sud primećuje da je određivanje ovog sudskog pritvora, zasnovano na članu 29.1.2 Ustava u vezi sa članom 5.1 (c) EKLJP-a.

2. Opšta načela u vezi sa sudskim pritvorom do suđenja

45. Sud prvo ističe da će se, što se tiče osnovnih zakonskih uslova u vezi sa održavanjem sudskog pritvora do izricanja kazne, pozvati na načela i standarde koji su propisani u sudskoj praksi ESLJP-a u smislu člana 29. Ustava i člana 5. EKLJP-a. Sud će se posebno, u smislu slučaja podnosioca zahteva, fokusirati na načela i standarde ESLJP-a u smislu člana 29, stav 1, tačka 2 Ustava i člana 5, stava 3 EKLJP-a, koji se odnose na sudski pritvor do suđenja.
46. Sud, pozivajući se na član 29, stav 1, tačka 2 Ustava i član 5, stav 3 EKLJP-a, ističe da se osnovana sumnja da je jedna osoba lišena slobode izvršila krivično delo smatra kao osnovni element za određivanje sudskog pritvora i/ili za nastavljnje sudskog pritvora do suđenja.
47. Prema praksi i oceni ESLJP-a ne postoji određeni zakonski rok koji bi mogao da se primeni kao standard za svaki slučaj (vidi, slučaj ESLJP-a: *McKay protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, [VV] zahtev br. 543/03, presuda od 3. oktobra 2006. godine, stavovi 41-45).
48. ESLJP podvlači da redovni sudovi treba da razmatraju i određuju da pored osnovane sumnje postoje i drugi razlozi, koji nastavljaju da opravdavaju sudski pritvor do suđenja (vidi, slučaj ESLJP-a: slučaj *Letellier protiv Francuske*, zahtev br. 12369/86, presuda od 26. juna 1991. godine, stav 35; i slučaj *Yağcı i Sargin protiv Turske*, zahtevi br. 16419/90 i 16426/90, presuda od 8. juna 1995. godine, stav 50).
49. Stoga, domaći sudovi moraju razmatrati i rešavati sve okolnosti u korist ili protiv mere sudskog pritvora, istovremeno vodeći računa i o pretpostavci nevinosti. Upravo na osnovu obrazloženja koje daju domaći sudovi, ESLJP ocenjuje da li je došlo do povrede člana 5. stav 3 EKLJP-a (vidi: *Peša protiv Hrvatske*, presuda ESLJP-a od 8. aprila 2010. godine, stav 91; i *Perica Oreb protiv Hrvatske*, br. 20824/09, stav 107).
50. Shodno tome, ESLJP je u svojoj sudskoj praksi utvrdio četiri važna i osnovna razloga za nastavak sudskog pritvora, odnosno: 1) rizik od bekstva; 2) ometanje suda; 3) Počiniti nova krivična dela; i 4) potrebu za održavanjem javnog reda (vidi: slučajeve ESLJP-a, slučaj *Tiron protiv Rumunije*, zahtev br. 17689/03, presuda od 7. aprila 2009. godine, stav 37; slučaj: *Smirnova protiv Rusije*, zahtev br. 46133/99 i 48183/99, presuda od 24. jula 2003. godine, stav 59; slučaj: *Piruzyan protiv Armenije*, zahtev br. 33376/07, presuda od 26. septembra 2012. godine, stav 94).

2.1 Primena uslova ESLJP-a u vezi sa nastavljanjem sudskog pritvora do suđenja u slučaju podnosioca zahteva

51. Pored toga, na osnovu gore navedenog objašnjenja glavnih načela sudske prakse ESLJP-a, Sud će razmotriti da li je podnosilac zahteva dovoljno dokazao i potkrepio navode o povredi proceduralnih garancija utvrđenih u Ustavu i EKLJP-u u vezi sa nastavljanjem njegovog sudskog pritvora.
52. Sud na početku ističe da je sudski pritvor podnosioca zahteva zasnovan na članu 29, stav 1, tačka (2) Ustava i članu 5, stav 3 EKLJP-a, odnosno na sudskom pritvoru do suđenja.
53. Sud ponovo ističe da podnosilac zahteva navodi da *“Vrhovni sud [...] nije uopšte utvrdio specifične razloge zašto za okrivljenog postoje zakonski uslovi za nastavak mere pritvora, čime se okrivljeni nalazi u pritvoru više od dve godine. [...]”*
54. Stoga, što se tiče navoda podnosioca zahteva da su odluke koje se odnose na nastavak njegovog sudskog pritvora donete u suprotnosti sa članom 29. Ustava, Sud će se prvo pozvati na period držanja podnosioca zahteva u sudskom pritvoru do suđenja, u smislu člana 29. stav 1. tačka 2 Ustava u vezi sa članom 5. stav 3. EKLJP-a i uslova koji su utvrđeni u sudskoj praksi SKLJP-a.
55. U ovom slučaju, Sud prvo podseća da Zakonik o krivičnom postupku, tačnije da član 187, propisuje postupak i zakonske uslove za određivanje mere sudskog pritvora, uključujući: 1) postojanje „osnovane sumnje“; 2) ispunjavanje uslova za nastavak sudskog pritvora, da uzimajući u obzir okolnosti izvršenja krivičnog dela, postoji rizik da podnosilac zahteva može ponoviti krivično delo; i 3) da blaže mere da se obezbedi prisustvo okrivljenog nisu dovoljne da se obezbedi prisustvo takve osobe, da se spreči ponavljanje krivičnog dela i da se obezbedi uspešno sprovođenje krivičnog postupka (vidi, slučaj Suda: KI63/17, podnosilac zahteva: *Lutfi Dervishi*, gore citiran, tačka 68).
56. Sud podseća da je ESLJP utvrdio i četiri bitna razloga za nastavljavanje sudskog pritvora osoba do suđenja, a to su: 1) rizik od bekstva; 2) ometanje suda; 3) izvršenje novih krivičnih dela; 4) potreba za održavanjem javnog reda (vidi: gore navedene slučajeve ESLJP-a, slučaj *Tiron protiv Rumunije*, stav 37; slučaj *Smirnova protiv Rusije*, stav 59; i slučaj *Piruzyan protiv Armenije*, stav 94).
57. Međutim, prema ESLJP-u, ove osnove sudskog pritvora trebalo bi razmotriti i sagledati ih, uz mogućnost preispitivanja drugih mera koje su propisane odredbama Zakonika o krivičnom postupku.
58. U slučaju podnosioca zahteva, Sud podseća da je Osnovni sud u Đakovici, pozivajući se na član 187. ZKPK-a, utvrdio i da, pored toga što postoji osnovana sumnja za izvršenjem krivičnog dela, postoji i pravni osnov za nastavak sudskog pritvora na osnovu sledećih razloga: 1) dokazi koji su razmotreni tokom prethodnih suđenja, poput izjava svedoka, veštaka i drugih materijalnih dokaza; 2) uzimajući u obzir težinu krivičnih dela za koje se tereti; 3) stvarni razlog verovanja da svoj boravak na slobodi može iskoristiti da se sakrije ili pobegne da bi izbegao krivičnu odgovornost; 4) rizik da će njegov boravak u

bekstvu ometati tok krivičnog postupka utičući na svedoke za koje se predlaže da budu saslušani tokom glavnog pretresa; 5) ocena da su druge alternativne mere nedovoljne u ovoj fazi postupka, uzimajući u obzir gore navedene razrade.

59. Ovo obrazloženje Osnovnog suda su potvrdili Apelacioni sud i Vrhovni sud preko osporene presude.
60. Sud podseća na osporenu presudu Vrhovnog suda, u kojoj je dato sledeće obrazloženje:

[...] na osnovu spisa predmeta, podignute optužnice i prikupljenih dokaza do sada u ovom krivično – pravnom predmetu, rezultira osnovana sumnja da je okrivljeni počinio krivično delo za koje se sumnja i postoje okolnosti kojima se s pravom opravdava strah da bi nalaženjem okrivljenog na slobodi isti mogao da pobegne, kako bi izbegao od krivične odgovornosti. Tako da, ako se okrivljeni bude pustio da se brani na slobodi, isti može biti neuhvatljiv za organe gonjenja i to će uticati na odugovlačenje krivičnog postupka, stoga, produženje pritvora u skladu sa odredbom člana 193. stav 1, u vezi sa članom 187. stav 1, pod-stav 1.1 i 1.2, tačka 1.2.1 ZKPK-a, je neophodno zbog osiguranja prisustva okrivljenog, u cilju uspešnog sprovođenja krivičnog postupka.

Takođe, ovaj Sud ocenjuje da je pravilno utvrđeno od prvostepenog i drugostepenog suda, da postoji pravni osnov za nastavak mere pritvora i u skladu sa članom 193, stav 2, u vezi sa članom 187. stav 1, podstav 1.1 i 1.2, tačka 1.2.2 ZKPK-a, jer ako bi se okrivljeni nalazio na slobodi, postoji rizik uništenja, prikrivanja ili izmene dokaza o krivičnom delu, utičući na svedoke koji su predloženi da budu saslušani tokom Sudskog pretresa, u cilju koordinisanja njihovih izjava u korist odbrane. Stoga, te okolnosti opravdavaju strah da bi puštanjem okrivljenog na slobodu moglo doći do sprečavanja normalnog toka krivičnog postupka.

61. S tim u vezi, Sud primećuje da što se tiče nastavljanja sudskog pritvora podnosiocu zahteva, Vrhovni sud pored toga što je potvrdio obrazloženje i konstataciju prvostepenog i drugostepenog suda, koristio je šire obrazloženje u pogledu opravdanosti sudskog pritvora i zašto alternativne mere nisu primenjive u slučaju podnosioca zahteva.
62. Sud na kraju takođe podseća da se u prilog svom zahtevu u vezi sa pitanjem nastavljanja sudskog pritvora, podnosilac zahteva poziva na slučaj KI10/18, gde ističe da je ovaj slučaj već utvrdio uslove nastavljanja mere sudskog pritvora, koja ne može dugo da traje za iste razloge.
63. U tom smislu, Sud prvo ističe da, osim činjenice da je podnosilac zahteva citirao stavove te odluke, on nije razradio njegovu činjeničnu i pravnu relevantnost sa okolnostima ovog slučaja. Sud naglašava da se obrazloženje drugih sudskih odluka mora tumačiti u kontekstu i u smislu činjeničnih okolnosti u kojima su donete (vidi: između ostalog u ovom smislu, presudu u slučaju KI48/18 od 4. februara 2019. godine, sa podnosiocem zahteva: *Arbanom Abrashiem i Demokratskim savezom Kosova (DSK)*, stav 275;

KI147/18, sa podnosiocem zahteva: *Arbër Hadri*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. oktobra 2019. godine, stav 80; i slučaj KI119/17, sa podnosiocem zahteva: *Gentian Rekhepi*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. maja 2019. godine, stav 80).

64. Sud, međutim, ističe da se okolnosti slučaja na koji se poziva podnosilac zahteva ne podudaraju sa njegovim okolnostima. U gore navedenom slučaju, Sud je ocenio da li su odluke redovnih sudova, kojima je izrečena pritvorna mera i koja je nastavljena 7 godina, bile u skladu sa Ustavom. Sud je zaključio da je uglavnom tokom 2017. godine nastavak sudskog pritvora podnosioca zahteva od strane Osnovnog suda prestao da se zasniva na relevantnim i dovoljnim obrazloženjima. Konkretno, Sud je utvrdio da je Osnovni sud u poslednjih pet rešenja (30. marta 2017. godine; 29. maja 2017. godine; 27. jula 2017. godine; 26. septembra 2017. godine; 24. novembra 2017. godine) dosledno pružao isto obrazloženje. Stoga je Sud ocenio da je obrazloženje Osnovnog suda u ovim rešenjima, potvrđeno osporenim presudom Apelacionog suda i Vrhovnog suda, opšte i nedovoljno obrazloženo, kojem očigledno nedostaje argumentovana i uverljiva analiza i ocena činjenica i konkretnih okolnosti slučaja. Na kraju, Sud ocenjuje da nastavak sudskog pritvora podnosioca zahteva u slučaju KI10/18, do njegovog suđenja, potvrđen osporenim presudom Vrhovnog suda Pml. br. 357/2017 od 22. decembra 2017. godine, predstavlja povredu člana 29. stav 1. tačka (2) Ustava u vezi sa članom 5. stav 3. EKLJP-a. Shodno tome, Sud nalazi da ti nalazi ne odgovaraju okolnostima slučaja pred ovim Sudom.
65. Shodno tome, Sud smatra da su odluke redovnih sudova bile obrazložene i pravične prilikom donošenja odluke o sudskom pritvoru podnosioca zahteva, pa se ne može reći da nisu bile obrazložene u skladu sa članom 29. Ustava u vezi sa članom 5. EKLJP-a ili da su gledano u celosti bile na bilo koji način proizvoljne (vidi: *mutatis mutandis*, presudu ESLJP-a od 14. juna 2016. godine, *Merabishvili protiv Gruzije*, br. 72508/13, stav 87).

I. Što se tiče navoda podnosioca zahteva u vezi sa članom 31. Ustava

66. U pogledu njegovog navoda o povredi člana 31. Ustava, podnosilac zahteva navodi da su odluke redovnih sudova u suprotnosti sa načelima i standardima u vezi sa obrazloženom sudskom odlukom. S tim u vezi, podnosilac zahteva citira odluke Ustavnog suda, gde je Ustavni sud Republike Kosovo jasno naveo da „*U principu, sudska praksa ESLJP-a i Suda naglašavaju da pravo na pravično suđenje uključuje pravo za obrazloženu odluku i da sudovi moraju „dovoljno jasno da pokažu razloge na kojima su zasnovali svoju odluku“.*
67. Sud primećuje da podnosilac zahteva izričito navodi povredu člana 31. Ustava, zbog obrazloženja nastavljanja njegovog sudskog pritvora. Shodno tome, podnosilac zahteva nije pokrenuo navode o povredi člana 31. Ustava, jer Osnovni sud u Đakovici u okviru postupka za suđenje još uvek nije odlučio o njegovom slučaju.
68. S tim u vezi, Sud primećuje da je sudska praksa ESLJP-a pojasnila da razmatranje zahteva „u razumnom roku“, podnetim od strane osobe koje se nalazi u sudskom pritvoru, koji se odnose samo na faze postupka za koje se

primenjuje član 5, stav 3 EKLJP-a, tačnije, od hapšenja do kazne od strane sudova, spada samo u delokrug člana 5, a ne unutar delokruga člana 6 (1) EKLJP-a (vidi: slučaj ESLJP-a *Abdoella protiv Holandije*, zahtev br. 12728/87, presuda od 25. novembra 1992. godine, stav 24).

69. Stoga, Sud primećuje da navodi podnosioca zahteva u vezi sa vremenskim trajanjem mere sudskog pritvora do izricanja njegove kazne ne spadaju u delokrug člana 31. Ustava.
70. Sud na kraju ističe da činjenice koje je izneo podnosilac zahteva ni na jedan način ne opravdavaju navod o ustavnoj povredi njegovog prava na slobodu i sigurnost i podnosilac zahteva nije izneo činjenice koje ukazuju na to da su postupci pred redovnim sudovima na bilo koji način predstavljali povredu njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje. Stoga, Sud smatra da je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa stavom (2) pravila 39 Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.1 i 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i u skladu sa pravilima 39 (2) i 59 (2) Poslovnika, dana 5. novembar 2020. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Radomir Laban

Radomir Laban

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

Arta Rama -Hajrizi